

Jalgrattaeksami haldamise rakendus

Järgnevalt veidi pikem näide enamvähem tegeliku rakenduse veebiliidese kohta, kus sama sündmusega tegelevad mitu asjaosalist. Ehk siis tegemist abivahendina töö juures, kus muidu oleks päris palju sebumist, et vajalikud andmed õigel ajal õigesse kohta jõuaksid.

Üksinda päris lihtsalt rakendust tehes saab otsast vaikselt tegema hakata, veidi katsetada ning loodetavasti jõuabki mõne aja pärast kasutaja jaoks sobivale tulemusele. Kui aga tegijaid või kasutajaid mitu, või lihtsalt võtab rakenduse kokku panek rohkem aega kui paar päeva - sellisel juhul tuleb mõningane kavandamine ja plaanide ülesmärkimine kasuks. Siis rohkem lootust, et tulemus lõppkasutajale sobilik on ning ei pea nõnda palju tööd ringi tegema. Et pärast arendaja arvates rakenduse enam-vähem valmis saamist kulub vähemalt kolmandik tööd lõppviimistluse jaoks, see on tavapärane. Küllalt kergesti aga kipub juhtuma, et pärast esialgse lahenduse pealtnäha kõikide osade eraldi tööle hakkamist kulub veel kaks korda nõnda palju aega ja jõudu, et kuidagi töötavad lahendused võimalikult hästi töötavate mooduste vastu vahetada. Sest veebirakendusest on ju üldiselt kasu vaid siis, kui töö jõutakse kiiremini ja paremini teha võrrelduna pliiaatsi ja paberi ning muude tavaliste vahendite abil tehtuna. Tavamooduseid on sageli aastakümneid kasutatud ja lihvitud. Veebilahenduse mugavaks saamiseks tuleb see kohandamisring ka ette võtta.

Üks levinud moodus rakenduste kavandamisel ja koostamisel on kirja panna või läbi käia järgmised osad:

- Rakenduse üldkirjelduse ülesmärkimine
- Kasutajate tegevuste kirjapanek üksikute kasutajalugude kaupa
- Veebilehtede struktuuri kirjapanek
- Lehtede ülesjoonistamine (paber)prototüüpina, tegevuste läbimäng
- Lehtede kujundamine HTML-prototüüpina
- Andmebaasiskeem
- Andmete ja kujunduse ühendamine (ehk esmapilgul põhiline töö)
- Lahenduse katsetamine tegijate hulgas
- Vajalike täienduste sisseviimine
- Lahenduse katsetamine sihtkohas, kohandamine, kuni võib tulemuse kõlblikuks lugeda.

Kavandamine

Jalgrattaeksami üldkirjeldus

Jalgrattaeksam koosneb kolmest etapist:

- Teooriaeksam
- Platsieksam
- Tänavasõidueksam

Teooriaeksami sooritamiseks on kümnest küsimusest vaja õigesti vastata vähemalt üheksa.

Platsieksamil tuleb reeglitepäraselt läbida slaalomirada ning näidata oma sõiduoskusi ringteel.

Tänavasõidueksamil tuleb eksamineeritavate grupil järjestikku sõita ees ja taga oleva eksamineerija vahel järgides liikluseeskirju.

Teooriaksam peab olema sooritatud enne platsieksamit. Platsieksam peab olema sooritatud enne tänavasõidueksamit. Platsieksami osade läbimise järjekord pole tähtis.

Kasutajalood

Jalgrattalubade taotleja tuleb eksamile registreerimise laua juurde, esitab oma isikut tõendava dokumendi. Registreerija sisestab kasutaja andmed (lihtsamal juhul ees- ja perekonnanime) rakenduse kaudu infosüsteemi

Teoriaeksamiruumi sisenemisel kontrollitakse, et kohaletulnud on end eksamile registreerunud. Keda pole veel kirjas, suunatakse registreerimislaua juurde.

Teooriaeksami lahendanud taotlejatele sisestatakse nime juurde tema saadud punktide arv.

Platsieksamil on kaks kontrollpunkti, kummaski eraldi kontrollija koos sisestusseadmega. Kontrollijad näevad vaid neid nimesid, kes on registreeritud ning kel on kogutud teooriaeksamist vähemalt üheksa punkti. Kontrollija saab rakenduses määrata, kas eksamineeritav sai oma ülesandega hakkama (vastavalt siis slaalomisõiduga või ringteesõiduga vastavalt kontrollpunktile).

Tänavasõidueksami inspektorid näevad infosüsteemis vaid neid lubade taotlejaid, kel on läbitud mõlemad platsieksami kontrollpunktid. Vaid neid saavad nad tänavasõidueksamile lubada. Tänavasõidueksami lõpus märgivad inspektorid, et kellel tänavasõidueksam õnnestus, kellel mitte.

Lubade väljastamise laua töötajal on võimalik näha kõigi eksamineeritavate seis. Kel pilt olemas, sellele väljastatakse luba ning määratakse sellega eksam lõpetatuks.

Rakenduse lehed

Jalgrattalubade taotleja registreerimine

Sisestatakse taotleja ees- ja perekonnanimi. Andmed talletatakse kirjena tabelisse.

Teooriaksam

Nähakse loetelu registreeritud osalejatest, kes pole veel teooriaeksamil tulemust saanud.

Eksamiülesande lahendanu nime juurde saab kirjutada tulemuse.

Slaalom

Näha on teooriaeksami läbinud eksamineeritavad, kel veel pole kirjas tulemust slaalomi kontrollpunkti kohta. Saab soorituse määrata kas õnnestunuks või ebaõnnestunuks.

Ringtee

Näha on teooriaeksami läbinud eksamineeritavad, kel pole veel kirjas tulemust ringtee kontrollpunkti kohta. Saab soorituse määrata kas õnnestunuks või ebaõnnestunuks.

Tänavasõidueksam

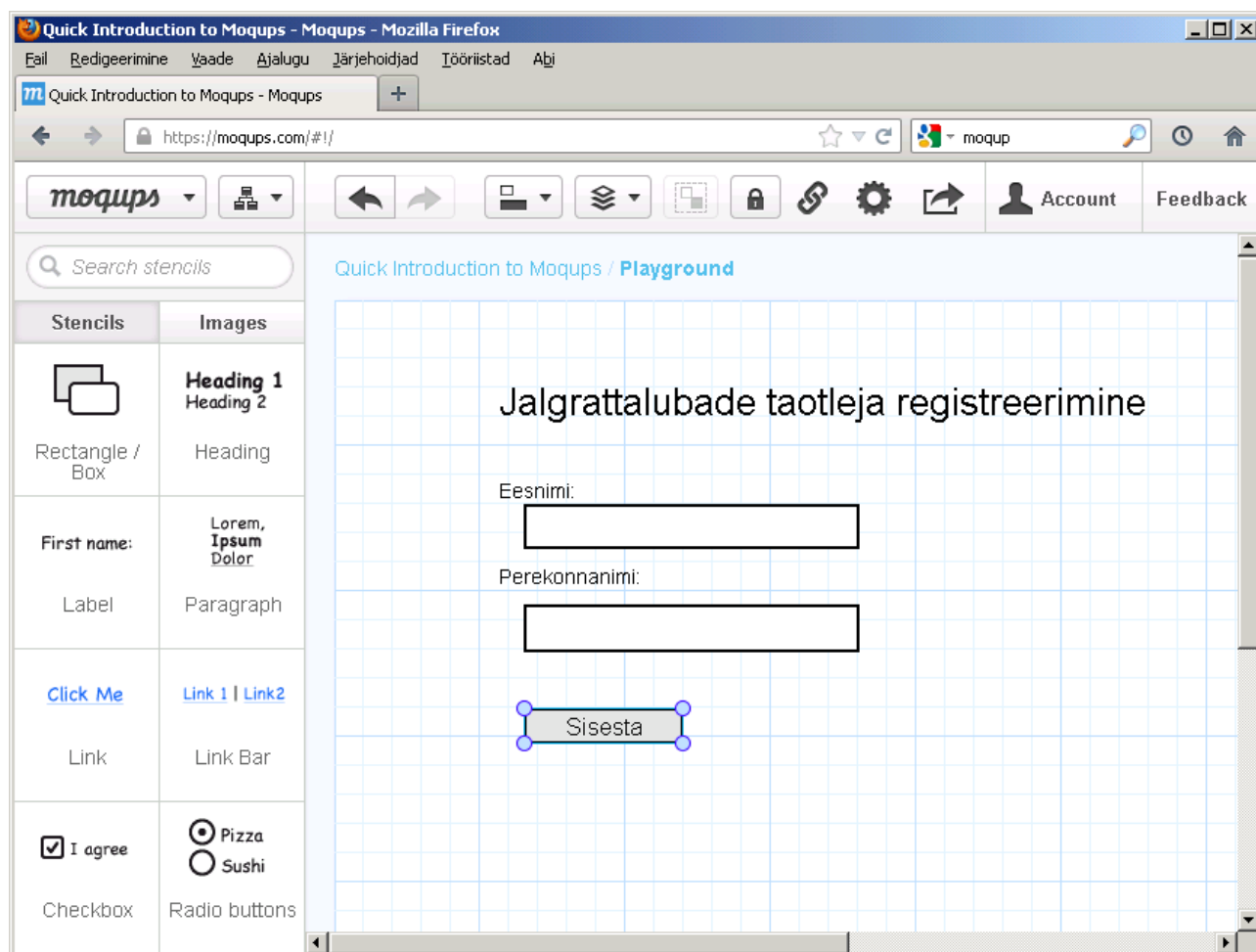
Näha on nimekiri eksamineeritavatest, kes on läbinud platsieksami (ehk siis slaalomi ja ringtee kontrollpunkti) ning pole veel kirja saanud tulemust tänavasõidueksamil. Iga eksamineeritava kohta saab määrata tulemuse kas õnnestunuks või ebaõnnestunuks.

Vormistamise leht

Näha on kõikide osalejate tulemused. Kel kõik etapid korras, saab loa kätte ja see pannakse kirja.

Lehete joonised

Järgmisena on viisakas valmis joonistada üksikud vaated. Olgu siis pastapliiatsi ja paberi abil, lihtsa joonistusprogrammiga või mõnd mockup-tööriista kasutades.

Jalgrattalubade teooriaeksam

Eesnimi	Perekonnanimi	Tulemus	
Juku	Tamm	<input type="text"/>	Salvesta
Kati	Tamm	<input type="text"/>	Salvesta

Slaalom

Juku	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Kati	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Mat	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus

Ringtee

Juku	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Kati	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Mat	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus

Tänavasõit

Juku	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Kati	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus
Mat	Tamm	Õnnestus	Ebaõnnestus

Vormistamine

Eesnimi	Perekonnanimi	Teooriaeksam	Slaalom	Ringtee	Tänavasõit	Lubade väljastus
Juku	Juurikas	9	korras	korras	.	.
Kati	Tamm	10	korras	korras	korras	Väljastatud
Mati	Kask	10	korras	korras	korras	<u>Vormista</u>

Edasi tasub läbi mängida kasutajalood jälgides, et kas ja kui mugavalt on neid joonistatud vaateid kasutades võimalik süsteem läbida. Piisavalt lihtsalt loodud kavanditele saab kergesti kommentaare juurde lisada. Ning kui katsetamise käigus selgub, et mõni muu lahendus oleks parem, siis on suhteliselt hõlbus ka vana skeem uuega asendada.

Andmebaasiskeem

Rakenduse loomise võimaluste juures on tähtis osa andmebaasiskeemil. Kasutada õnnestub enamasti vaid neid andmeid, mis baasis olemas. Siin näites piirduakse andmete hoidmisel ühe tabeliga. Kuid erisuguste andmete lisandumisel võib tabelite arv kergesti kasvama hakata. Lühidalt kirja panduna on tabel järgnevate tulpadega.

```
jalgrattaeksam(id, eesnimi, perekonnanimi, teooriatulemus, slaalom, ringtee, t2nav, luba)
```

Andmebaasiprogrammile tabeli loomisel arusaadavaks SQL-lauseks on

```
CREATE TABLE jalgrattaeksam(  
  id INT NOT NULL AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,  
  eesnimi VARCHAR(30),  
  perekonnanimi VARCHAR(30),  
  teooriatulemus INT DEFAULT -1,  
  slaalom INT DEFAULT -1,  
  ringtee INT DEFAULT -1,  
  t2nav INT DEFAULT -1,  
  luba INT DEFAULT -1  
);
```

-1 tähistab sisestamata tulemust

teooriatulemuse puhul 0-10 tähistab saadud punktide arvu

muude tulpade puhul

1 tähistab, et sooritus õnnestus

2 tähistab, et sooritus ei õnnestunud

Rakenduse käiguks tarvilikud SQL-lauseid.

Lehtede tööks vajalikud andmete küsimise, lisamise, muutmise ja kustutamise laused on hea enne eraldi välja kirjutada ning lehtede joonistega võrrelda. Siis paistab välja, et milliseid andmeid kust saadakse ning kas kõik vajalik on olemas.

Taotleja registreerimine

```
INSERT INTO jalgrattaeksam (eesnimi, perekonnanimi) VALUES ('Juku', 'Juurikas');
INSERT INTO jalgrattaeksam (eesnimi, perekonnanimi) VALUES ('Kati', 'Tamm');
INSERT INTO jalgrattaeksam (eesnimi, perekonnanimi) VALUES ('Mati', 'Kask');
```

Teooriaeksamil loetelu eksamineeritavatest, kes pole veel teooriaeksamil tulemust saanud.

```
SELECT id, eesnimi, perekonnanimi FROM jalgrattaeksam WHERE teooriatulemus=-1;
```

Teooriaeksami tulemuse sisestamine

```
UPDATE jalgrattaeksam SET teooriatulemus=9 WHERE id=1;
UPDATE jalgrattaeksam SET teooriatulemus=10 WHERE id=2;
UPDATE jalgrattaeksam SET teooriatulemus=10 WHERE id=3;
```

Loetelu eksamineeritavatest, kes saavad slaalomipunktis oma oskusi näidata

```
SELECT id, eesnimi, perekonnanimi FROM jalgrattaeksam
WHERE teooriatulemus>=9 AND slaalom=-1;
```

Slaalomipunkti edukalt läbituks märkimine

```
UPDATE jalgrattaeksam SET slaalom=1 WHERE id=2;
```

Loetelu eksamineeritavatest, kes saavad ringteepunktis oma oskusi näidata

```
SELECT id, eesnimi, perekonnanimi FROM jalgrattaeksam
WHERE teooriatulemus>=9 AND ringtee=-1;
```

Ringteepunkti edukalt läbituks märkimine

```
UPDATE jalgrattaeksam SET ringtee=1 WHERE id=2;
```

Loetelu eksamineeritavatest, kel õigus tänavasõidueksamile minna

```
SELECT id, eesnimi, perekonnanimi FROM jalgrattaeksam
WHERE slaalom=1 AND ringtee=1 AND t2nav=-1;
```

Hetkeandmete väljund:

```
+-----+-----+-----+
| id | eesnimi | perekonnanimi |
+-----+-----+-----+
| 2 | Kati    | Tamm          |
+-----+-----+-----+
```

Tänavasõidueksami määramine sooritatuks:

```
UPDATE jalgrattaeksam SET t2nav=1 WHERE id=2;
```

Lubade laua juures kõigi tulemuste nägemine:

```
SELECT id, eesnimi, perekonnanimi, teooriatulemus, slaalom, ringtee, t2nav, luba
FROM jalgrattaeksam;
```

Lubade väljastamise märkimine:

```
UPDATE jalgrattaeksam SET luba=1 WHERE id=2;
```

Veebilehtede loomine

Pärast selliste eeltööde läbi viimist on valmivast rakendusest juba mõnevõrra lähem ettekujutus olemas ning võib loota, et kokkupandav rakendus ka kasutatav on. Ehkki juhtub küllalt sageli, et pärast esialgse versiooni tööle panekut tuleb ta veel mitme koha pealt ümber teha enne, kui kasutajad tulemusega rahul on. Kasutajalugude, skeemide ja esialgsete SQL-lausetega kohendamine on aga algul tunduvalt lihtsam kui valmiskujundusega lahenduse pidev ümbermängimine. Samuti eriti suuremate lahenduste puhul ei pruugi kogu kavand sugugi kohe korraga pähe mahtuda. Üksikuid vaateid ja lõike aga julgeb ikka eraldi katsetada ning nende pealt jõuab vaikselt ka suurema lahenduse kokku panna.

konf.php

Suurema lahenduse puhul on seaded hea panna eraldi konfiguratsioonifaili. Praegusel juhul tulevad siia andmebaasiühenduse andmed. Kuid hea on olemasolu korral ka kõiksugu muud lisandused ühte koondada. Nagu ka lõpus kommentaar ütleb, siis juhul, kui PHP-fail midagi otse ekraanile väljastama ei pea, siis on lubatud ja soovitatav PHP lõpumärk `?>` ära jätta.

```
<?php
$baasiaadress="localhost";
$baasikasutaja="juku";
$baasiparool="kala";
$baasinimi="jukubaas";
$yhendus=new mysqli($baasiaadress, $baasikasutaja, $baasiparool, $baasinimi);

//PHP lõpumärki pole vaja, et kogemata midagi välja ei trükitaks
```

registreerimine.php

Edasi võib vaikselt hakata vaadetele vastavaid lehti tegema. Mõnikord sobib ühte faili kokku mitu vaadet. Või mõnel korral on mugav üks vaade ehitada mitmest failist. Kuid alustuseks võib enamasti üks-ühele seotus sobida. Kuni lehed on suhteliselt iseseisvad ning neid seob andmete poolest andmebaas, siis saab samale andmestikule mugavasti lehti eraldi külge ehitada ning need ei hakka üksteist segama.

Eksami käigu poolest esimene tarvilik leht on registreerimisvorm. Andmed sisestatakse veebilehel, talletatakse baasi INSERT-lause abil. Äramärkimist väärib nime lisamise teate kuvamine veebilehel. Uuesti lehte avama kutsuva header-käskluse aadressirea parameetrina antakse vajalik teade, mis siis lehe avamisel välja kuvatakse.

```
header("Location: $_SERVER[PHP_SELF]?lisatudeesnimi=$_REQUEST[eesnimi]");
```

registreerimine.php

```
<?php
require_once("konf.php");
```

```

if(isset($_REQUEST["sisestusnupp"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "INSERT INTO jalgrattaeksam(eesnimi, perekonnanimi) VALUES (?, ?)");
    $kask->bind_param("ss", $_REQUEST["eesnimi"], $_REQUEST["perekonnanimi"]);
    $kask->execute();
    $yhendus->close();
    header("Location: $_SERVER[PHP_SELF]?lisatudeesnimi=$_REQUEST[eesnimi]");
    exit();
}
?>
<!doctype html>
<html>
<head>
<title>Kasutaja registreerimine</title>
</head>
<body>
<h1>Registreerimine</h1>
<?php
    if(isset($_REQUEST["lisatudeesnimi"])){
        echo "Lisati $_REQUEST[lisatudeesnimi]";
    }
?>
<form action="">
<dl>
<dt>Eesnimi:</dt>
<dd><input type="text" name="eesnimi" /></dd>
<dt>Perekonnanimi:</dt>
<dd><input type="text" name="perekonnanimi" /></dd>
<dt><input type="submit" name="sisestusnupp" value="sisesta" /></dt>
</dl>
</form>
</body>
</html>

```

Tulemusena koht, kus nimi sisse kirjutada ning pärast sisestusnupule vajutamist jõuab see andmebaasitabelisse.

Registreerimine

Eesnimi:

Perekonnanimi:

Pärast vajutust ilmuval uuel lehel näeb ametnik kinnitust oma saadetud andmete sisestamise kohta.

Registreerimine

Lisati Siim

Eesnimi:

Perekonnanimi:

sisesta

teooriaeksam.php

Järgmisena on vaja registreerunud eksamituppa kutsuda. Kõigepealt näha, et kes üldse tulemas on. Ning pärast ülesannete lahendamist ja kontrollimist tuleb märkida, millised tulemused saadi. Selleks siis kõigepealt SELECT-lause nende registreerunute leidmiseks, kel veel teooriaeksam tegemata (punktide arv -1). Ning pärast igaühe juures UPDATE-lause, mis osalise punktide paika määrab. Et igaühe andmed saaks mugavasti eraldi saata, selleks on iga nime taga olev sisestusväli eraldi vormis, kus pannakse varjatud väljana kaasa ka vastava registreerunu id-number.

```
<?php
require_once("konf.php");
if(!empty($_REQUEST["teooriatulemus"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET teooriatulemus=? WHERE id=?");
    $kask->bind_param("ii", $_REQUEST["teooriatulemus"], $_REQUEST["id"]);
    $kask->execute();
}
$kask=$yhendus->prepare("SELECT id, eesnimi, perekonnanimi
    FROM jalgrattaeksam WHERE teooriatulemus=-1");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi);
$kask->execute();
?>
<!doctype html>
<html>
<head>
<title>Teooriaeksam</title>
</head>
<body>
<table>
<?php
    while($kask->fetch()){
        echo "
        <tr>
            <td>$eesnimi</td>
            <td>$perekonnanimi</td>
            <td><form action=''>
                <input type='hidden' name='id' value='$id' />
                <input type='text' name='teooriatulemus' />
            </td>
        </tr>
    }
?>
```

```

        <input type='submit' value='Sisesta tulemus' />
    </form>
</td>
</tr>
";
}
?>
</table>
</body>
</html>

```

Sünn Tämm	<input type="text" value="9"/>	<input type="button" value="Sisesta tulemus"/>
Kati Kask	<input type="text"/>	<input type="button" value="Sisesta tulemus"/>

slaalom.php

Platsieksami juures üheks punktiks on slaalomisõit. Sinna pääsevad need registreerunud, kes kogusid teooriaeksamil vähemasti 9 punkti ning kes pole veel slaalomitulemust kirja saanud. Tulemus tähendaks seda, et slaalomisõit on kas korras või ebaõnnestunud. Kasutajaliides on inspektorile võimalikult lihtne, et seda suudaks kergesti ka platsil kaasas oleva miniseadme pealt vaadata.

```

<?php
require_once("konf.php");
if(!empty($_REQUEST["korras_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET slaalom=1 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["korras_id"]);
    $kask->execute();
}
if(!empty($_REQUEST["vigane_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET slaalom=2 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["vigane_id"]);
    $kask->execute();
}
$kask=$yhendus->prepare("SELECT id, eesnimi, perekonnanimi
    FROM jalgrattaeksam WHERE teooriatulemus>=9 AND slaalom=-1");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi);
$kask->execute();
?>
<!doctype html>
<html>
<head>
<title>Slaalom</title>
</head>
<body>
<h1>Slaalom</h1>
<table>
<?php
    while($kask->fetch()){
        echo "
        <tr>
            <td>$eesnimi</td>
            <td>$perekonnanimi</td>
            <td>
                <a href='?korras_id=$id'>Korras</a>
            </td>
        </tr>
    </table>

```

```

                <a href='?vigane_id=$id'>Ebaõnnestunud</a>
            </td>
        </tr>
    ";
    }
    ?>
</table>
</body>
</html>

```

Slaalom

Siim Tamm [Korras Ebaõnnestunud](#)

Kati Kask [Korras Ebaõnnestunud](#)

ringtee.php

Ringteeharjutus on korraldusliku poole pealt slaalomiga sarnane. Kuna platsiharjutuste läbimise järjekord pole tähtis, siis ringteeharjutusele pääsemiseks on sama tingimus kui slaalomi puhul - ehk siis peab teooriaeksam tehtud olema.

```

<?php
require_once("konf.php");
if(!empty($_REQUEST["korras_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET ringtee=1 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["korras_id"]);
    $kask->execute();
}
if(!empty($_REQUEST["vigane_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET ringtee=2 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["vigane_id"]);
    $kask->execute();
}
$kask=$yhendus->prepare("SELECT id, eesnimi, perekonnanimi
    FROM jalgrattaeksam WHERE teooriatulemus>=9 AND ringtee=-1");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi);
$kask->execute();
?>
<!doctype html>
<html>
<head>
    <title>Ringtee</title>
</head>
<body>
    <h1>Ringtee</h1>
    <table>
        <?php
            while($kask->fetch()){
                echo "

```

```

        <tr>
            <td>$eesnimi</td>
            <td>$perekonnanimi</td>
            <td>
                <a href='?korras_id=$id'>Korras</a>
                <a href='?vigane_id=$id'>Ebaõnnestunud</a>
            </td>
        </tr>
    ";
}
?>
</table>
</body>
</html>

```

t2nav.php

Tänavasõidule lastakse siis, kui mõlemad platsiharjutused edukalt läbitud. Seetõttu ka vastav pikem kontroll sealjuures.

```

$kask=$yhendus->prepare("SELECT id, eesnimi, perekonnanimi
FROM jalgrattaeksam WHERE slaalom=1 AND ringtee=1 AND t2nav=-1");

```

Muu osa aga eelmistele failidele suhteliselt sarnane.

```

<?php
require_once("konf.php");
if(!empty($_REQUEST["korras_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET t2nav=1 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["korras_id"]);
    $kask->execute();
}
if(!empty($_REQUEST["vigane_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET t2nav=2 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["vigane_id"]);
    $kask->execute();
}
$kask=$yhendus->prepare("SELECT id, eesnimi, perekonnanimi
FROM jalgrattaeksam WHERE slaalom=1 AND ringtee=1 AND t2nav=-1");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi);
$kask->execute();
?>
<!doctype html>
<html>
    <head>
        <title>Tänavasõit</title>
    </head>
    <body>
        <h1>Tänavasõit</h1>
        <table>
            <?php
                while($kask->fetch()){
                    echo "
                        <tr>
                            <td>$eesnimi</td>
                            <td>$perekonnanimi</td>
                            <td>
                                <a href='?korras_id=$id'>Korras</a>
                                <a href='?vigane_id=$id'>Ebaõnnestunud</a>
                            </td>
                        </tr>
                    ";
                }
            ?>
        </table>
    </body>
</html>

```

```
        ";
    }
    ?>
</table>
</body>
</html>
```

Tänavasõit

Juku Juurikas [Korras Ebaõnnestunud](#)

Mati Kask [Korras Ebaõnnestunud](#)

lubadeleht.php

Lõpetuslaua juures tasub kõiki eelnevaid andmeid näha. Et kui mõnel osalejal tekib küsimusi, et kuhu maani ta välja jõudis, siis seal on paras koht tulemusi vaadata. Lihtsamal juhul kuvatakse tabeli sisu veebilehele. Ning piisavalt teadlik asjaosaline juba teab sealt välja vaadata, et milline number mida tähendab.

```
<?php
require_once("konf.php");
$kask=$yhendus->prepare(
    "SELECT id, eesnimi, perekonnanimi, teooriatulemus,
        slaalom, ringtee, t2nav, luba FROM jalgrattaeksam;");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi, $teooriatulemus,
    $slaalom, $ringtee, $t2nav, $luba);
$kask->execute();
?>
<!doctype html>
<html>
<head>
<title>Lõpetamine</title>
</head>
<body>
<h1>Lõpetamine</h1>
<table>
<?php
    while($kask->fetch()){
        echo "
            <tr>
                <td>$eesnimi</td>
                <td>$perekonnanimi</td>
                <td>$teooriatulemus</td>
                <td>$slaalom</td>
                <td>$ringtee</td>
                <td>$t2nav</td>
                <td>$luba</td>
            </tr>
        ";
    }
}
```

```
?>
</table>
</body>
</html>
```

Lõpetamine

```
Juku   Juurikas 9 1 1 -1 -1
Kati   Tamm    10 1 1 1 1
Mati   Kask     10 1 1 -1 -1
Mari   Tamm     9 1 1 1 1
Toomas Naaber 10 1 -1 -1 -1
toomas naaber 9 2 -1 -1 -1
Jaan   Tamm     9 2 -1 -1 -1
Siim   Tamm    10 2 -1 -1 -1
Mati   Kask     9 1 -1 -1 -1
Siim   Tamm     9 1 -1 -1 -1
Kati   Kask    10 -1 -1 -1 -1
```

lubadeleht.php ilusamalt

Lõpetaja tööülesannete hulka kuulub ka lubade väljastamine - järelkult ka see toimetus sobib siinse lehe juurde. Ning esimesi päevi tööl oleval ametnikul on mugavam vaadata selgesõnalisi seletusi, kellel mis on korras ja mis mitte. Selle tarvis lisati väike alamprogramm asenduste tarbeks - numbrile vastavalt antakse välja sobiv tekst. Nõnda näeb allolev leht juba märgatavalt ametlikum välja.

```
<?php
require_once("konf.php");
if(!empty($_REQUEST["vormistamine_id"])){
    $kask=$yhendus->prepare(
        "UPDATE jalgrattaeksam SET luba=1 WHERE id=?");
    $kask->bind_param("i", $_REQUEST["vormistamine_id"]);
    $kask->execute();
}
$kask=$yhendus->prepare(
    "SELECT id, eesnimi, perekonnanimi, teooriatulemus,
        slaalom, ringtee, t2nav, luba FROM jalgrattaeksam;");
$kask->bind_result($id, $eesnimi, $perekonnanimi, $teooriatulemus,
    $slaalom, $ringtee, $t2nav, $luba);
$kask->execute();

function asenda($nr){
    if($nr==-1){return ".";} //tegemata
    if($nr== 1){return "korras";}
    if($nr== 2){return "ebaõnnestunud";}
}
```

```

        return "Tundmatu number";
    }
?>
<!doctype html>
<html>
  <head>
    <title>Lõpetamine</title>
  </head>
  <body>
    <h1>Lõpetamine</h1>
    <table>
      <tr>
        <th>Eesnimi</th>
        <th>Perekonnanimi</th>
        <th>Teooriaeksam</th>
        <th>Slaalom</th>
        <th>Ringtee</th>
        <th>Tänavasõit</th>
        <th>Lubade väljastus</th>
      </tr>
      <?php
        while($kask->fetch()){
          $asendatud_slaalom=asenda($slaalom);
          $asendatud_ringtee=asenda($ringtee);
          $asendatud_t2nav=asenda($t2nav);
          $loalahter=".";
          if($luba==1){$loalahter="Väljastatud";}
          if($luba==-1 and $t2nav==1){
            $loalahter="<a href='?vormistamine_id=$id'>Vormista load</a>";
          }
          echo "
            <tr>
              <td>$eesnimi</td>
              <td>$perekonnanimi</td>
              <td>$teooriatulemus</td>
              <td>$asendatud_slaalom</td>
              <td>$asendatud_ringtee</td>
              <td>$asendatud_t2nav</td>
              <td>$loalahter</td>
            </tr>
          ";
        }
      ?>
    </table>
  </body>
</html>

```

Lõpetamine

Eesnimi	Perekonnanimi	Teooriaeksam	Slaalom	Ringtee	Tänavasõit	Lubade väljastus
Juku	Juurikas	9	korras	korras	.	.
Kati	Tamm	10	korras	korras	korras	Väljastatud
Mati	Kask	10	korras	korras	.	.
Mari	Tamm	9	korras	korras	korras	Väljastatud
Toomas	Naaber	10	korras	.	.	.
toomas	naaber	9	ebaõnnestunud	.	.	.
Jaan	Tamm	9	ebaõnnestunud	.	.	.
Siim	Tamm	10	ebaõnnestunud	.	.	.
Mati	Kask	9	korras	.	.	.
Siim	Tamm	9	korras	.	.	.
Kati	Kask	10	korras	korras	korras	Vormista load

Oma lahenduse loomise ülesanded

Eelneva jalgrattaeksami lahenduse saab näiteks kõrvale võtta ning nüüd on paras aeg oma valitud teemal sarnane arendusprotsess läbi käia. Kui tegijal parajasti paremat ideed ei tule, siis heaks harjutuseks on näiteks pitsapoe tellimuste haldus. Kõigepealt paika rakenduse lihtne üldkirjeldus, et kõrvaltvaatajalt veidi lähemalt mõista oleks, millega tegemist. Siis saab üksikvaaval paika panna tegevused ja rollid - kel mida põhjust ja õigus teha. Edasi on viisakas järjest kirja panna kõik võimalikud toimingud, mis veebirakenduses ühe pitsatellimuse juures on mõistlik ette võtta. Ka tasub näiteks mõelda sellele, kas kuidagi peaks rakendus teadma sellest, et esimene pannile pandud pitsa läks kõrbema ning uue valmimine võtab lisa-aega.

Kui toimetused kirjas, siis tasub asuda vaadete välja joonistamisele. Esialgu kõik lehed lihtsate skeemidena. Nende peal on hea võimalikud olukorrad läbi mängida. Kui aga põhilised toimetused tunduvad töötama, siis võib mõne kujunduse ka põhjalikumalt korda teha ning ka HTMLina valmis kujundada - enne kui päris andmetega majandama ja pead valutama hakata.

Omaette rida on andmebaas välja mõelda - lihtsamal juhul sobiv andmetabel kokku panna, kus kõik ühe pitsa tellimisega seotud andmed sees. Ning siis lehekülgede kaupa SQL-laused valmis kirjutada, et näha, millised andmed kust tulevad ning kuhu lähevad. Sageli selgub selle käigus ka, et mõistlik on andmetabelit või kujunduslehti veidi kohandada, et tulemus mugavamalt saavutatav oleks.

Ja kui eeltööd tehtud, võib usinasti rakenduse kokkupaneku kallale asuda. Olgu siis üksipäini või koos sõbraliku seltskonnaga. Kui kujunduspildid ning andmebaasipäringud ees, siis võib juba üsna julgesti iga lehte eraldi teha ning pärast koos töötavat tulemust imetleda.

Suurema toimetuse kõrvale või asemele enesekontrolliks või kontrolltööks mõned ülesanded, mille kallal võiks siinse õppematerjali läbimise järel olla samuti jaksu jõudu katsuda.

Kohviautomaat

Andmetabeli kuju: (id, jooginimi, topsepakis, topsejuua)

Topside arv pakis näitab, mitu topsitait saab juua ühe täitepakendi sisestamise peale.

* Loo tabel SQL-lausega. Lisa joogina kohv. Täitepaki suuruseks 50 topsi jagu pulbrit, algul masin tühi, juua pole midagi. Loo SQL-lause juua olevate topside arvu suurendamiseks täitepaki jagu.

Käivita.

* Automaadi käivitav leht vähendab juua olevate topside arvu ühe võrra. Vaataja leht näitab seda arvu.

* Automaat saab hakkama mitme joogiga (kohv, tee, kakao). Lehel näidatakse vaid neid jooke, millel on vähemasti üks tops juua. Joomise tulemusena vähendatakse vastava joogi olemasolevate topside loendurit. Halduslehel saab joodavate topside arvu kogust suurendada täitepaki jagu.

Viljaladu

Andmetabel koormad: (id, autonr, sisenemismass, lahkumismass)

* Koosta tabel. Loo SQL lause auto lisamiseks koos autonumbri ja sisenemismassiga. Loo lause valitud id-ga auto lahkumismassi määramiseks.

* Koosta veebileht, kus saab sisestada autonumbri ja sisenemismassi. Koosta teine veebileht, kus valitud autole saab määrata väljumismassi.

* Koosta leht, kus näha tulnud autod koos andmetega ning maha laetud koormate suurused. Autonumbriale vajutades näidatakse kõik selle auto reisisid ning arvutatakse kokku toodud vilja kogus.

Toolivahendus

Andmetabel toolid: (id, toon, tellimiskogus, valminudkogus)

* Koosta tabel. Loo SQL-lause tellimuse sisestamiseks (toon tekstina, ja tellimiskogus). Valminuid algul 0. Loo käsklus valminud koguse suurendamiseks ühe võrra.

* Koosta veebileht tellimuse sisestamiseks. Näita veebilehel toolide tabeli seis. Loo leht tellimusele vastava valminud koguse suurendamiseks ühe võrra.

* Valminud kogust saab suurendada vaid tellimustel, kus kogus pole veel täis. Eraldi lehel näita valminud tellimusi. Arvuta kokku, mitu tooli on veel teha.

Autoveod

Andmetabel veod: (id, algus, ots, aeg, autonr, juht, valmis)

* Koosta tabel. Loo SQL-laused tellimuse sisestamiseks (algus, ots, aeg), tellimusele autonumbri määramiseks, tellimusele juhi nime määramiseks.

* Koosta leht veotellimuse sisestamiseks (algus- ja otspunkt, soovitatav aeg). Koosta leht tellitud, kuid ilma juhita vedude nägemiseks. Võimalda veole määrata juht.

* Näita lehel vedusid, mille juht või autonumber määramata. Võimalda neid määrata. Juhi ja autonumbriga vedude puhul näita eraldi need veod, mis pole veel valmiks määratud, võimalda tehtuks määrata.

Arvutikomplektid

Andmetabel: arvutitellimused(id, kirjeldus, korpus, kuvar, pakitud). Viimased kolm neist arvud väärtusega 0 või 1.

* Koosta tabel. Loo SQL-lause kirjelduse sisestamiseks. Loo lause määramaks, et valitud tellimuse korpus on komplekteeritud.

* Koosta veebileht tellimuse sisestamiseks. Näita sisestatud tellimuse ja komplekteerimata korpusega tellimusi, võimalda määrata korpus komplekteerituks.

* Eraldi saab valmiks määrata korpuse ja kuvari. Pakkimislehel näeb vaid neid lehti, kus korpus ja kuvar olemas, aga komplekt veel pakkimata. Saab määrata pakituks. Luuakse statistikaleht, kus kirjas tellimuste arv ning mitu neist on lõpetatud.

Hirmude maja

Lõbustuspargis olevate õuduste maja küllastajate haldamise rakendus. Majas olevate ohtlike atraktsioonide tõttu tuleb inimeste üle arvet pidada.

Andmetabel: hirmumaja:(id, eesnimi, sisenes, lahkus).

* Loo andmetabel. Loo SQL-lause kasutaja lisamiseks. Lause etteantud id-ga kasutaja sisenemiseks. Lause etteantud id-ga kasutaja lahkumise märkimiseks.

* Koosta veebileht pileti ostmiseks. Kasutaja kohta sisestatakse eesnimi. Võimalusel näidatakse lehele tekkival piletil kasutaja eesnime ja id-d (\$yhendus->insert_id).

* Sisenemise juures oleval lehel märgitakse piletit näidanud id-ga inimene sisenenuks, väljumise juures oleval lehel lahkunuks. Loetelus saab näha hirmude maja sees olevate inimeste loetelu.

Aknaruloode tootmine

Andmetabel ruloode (id, mustri nr, riievalmis, puuvalmis, pakitud)

Tellimisel sisestatakse mustri number. Vastavalt mustri numbrile tuleb lõigata sobiv riie ning värvida sobiv puuosa. Kui mõlemad on olemas, saab nad ühendada ja teelesaatmiseks pakki panna.

* Loo SQL lause soovitud mustri numbriga tellimuse lisamiseks. Lause määratud id-ga tellimuse riidelõikuse valmiks määramiseks. Lause valimis riide- ja puuosadega kuid veel pakkimata ruloode näitamiseks.

* Koosta veebileht tellimuse lisamiseks. Riideosakonna tööline näeb koos mustri numbritega tellimusi, kus riideosa pole veel lõigatud. Saab töö tegemisel määrata need lõigatuks.

* Loo sarnane leht puuosa tegijate jaoks. Komplekteerijate lehel näha tellimused, mida saab pakkima hakata. Pakitud tellimused saab pakituks märkida. Klient saab oma tellimuse numbri sisestamisel näha oma tellimuse seisu.

Tantsuvõistlus

Hambotantsuvõistlusel tantsitakse piki tänavat. Sama paari hindab žürii iga liige oma lõigul.
Andmetabel tantsupaarid (id, hinne1, hinne2, hinne3)

* Loo SQL lause tantsupaari sisestamiseks. Loo lause esimeses punktis hindamata paaride näitamiseks. Loo lause määratud id-ga paarile hinde määramiseks.

* Loo veebileht tantsupaari lisamiseks. Loo veebileht paaride näitamiseks, kes pole veel esimest hinnet saanud. Hindaja saab paarile hinde andmiseks vajutada sobivat tema taga olevat numbrit ühest viieni.

* Loo sarnased lehed teiste hindamislõikude tarbeks. Loo koondleht võistluse lõpetanud paaride tulemuste vaatamiseks, kus on näha ka iga paari keskmine hinne.

Suusahüppevõistlus

Andmetabel suusahüppajad (id, alustanud, kaugus, valmis).

* Loo SQL laused suusahüppaja lisamiseks, laskumise alustamise märkimiseks, alustanud ja veel lõpetamata hüppaja leidmiseks, talle kauguse määramiseks ning hüppealast väljumise määramiseks.

* Loo veebileht suusahüppajate lisamiseks. Ühtlasi on näha igauhe seis ja tulemus.

* Loo veebileht, millega määratakse laskumine alustatuks. Korraga tohib laskuma lubada vaid ühe hüppaja, muidu antakse veateade. Teised peavad olema selleks ajaks hüppealast lahkunud.

* Loo leht kauguse sisestamiseks. Kaugus kirjutatakse parasjagu hüppava võistleja juurde. Näita hüpanud võistlejate paremusjärjestust koos kohtadega kauguste järgi.